

4. Педагогіка туризму : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. проф. Федорченка В. К, проф. Фоменко Н. А, доц. Скрипник М. І, доц. Цехмістрової Г. С. – К., 2004. – С. 13–18.
5. Dale C. Podcasting in Tourism Education/ C. Dale, A. Hassaniien// Journal of Teaching in Travel & Tourism. 2008, vol. 7(3), pp. 43-60. doi: 10.1080/15313220801909361.
6. Education at a Glance 2011: OECD Indicators. Glossary. – Paris : OECD Publications, 2011 [Electronic resource]. – URL: <http://www.oecd.org/document>.
7. The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new decade. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education. Leuven and Louvain-la-Neuve, 28-29 April 2009 [Electronic resource]. – URL: <http://www.bologna2009benelux.org>.
8. Smith K. Competence and competency. [Elektronnyy a resource] - the Mode to access: <http://www.infed.org/biblio/d-comp.htm>.

Євтушок М.В.

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова

РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ СМГ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

У статті окреслено критерії сформованості спеціальних теоретичних знань студентів СМГ у процесі розвитку їх пізнавальної діяльності, а саме: сформованість основ методики оволодіння знаннями та спеціальними уміннями впровадження оздоровчої фізичної культури в систему життєдіяльності під час занять фізичними вправами; ступінь прагнення використання студентами спеціальних знань, необхідних для своєчасної допомоги організму при наявності хронічних захворювань в періоди загострень хвороби засобами фізичної культури; рівень загальної фізичної підготовленості студентів СМГ, сформованість спеціальних рухових навичок.

Ключові слова: пізнавальна діяльність, фізичне виховання, пізнавальні можливості.

Євтушок М.В. Уровень развития познавательной деятельности студентов СМГ высших учебных заведений как объект научного исследования. В статье обозначены критерии сформированности специальных теоретических знаний студентов СМГ в процессе развития их познавательной деятельности, а именно: сформированность основ методики овладения знаниями и специальными умениями интеграции оздоровительной физической культуры в систему жизнедеятельности во время занятий физическими упражнениями; степень стремления к использованию студентами специальных знаний, необходимых для своевременной помощи организму при наличии хронических заболеваний в периоды обострений болезни средствами физической культуры; уровень общей физической подготовленности студентов СМГ, сформированность специальных двигательных навыков.

Ключевые слова: познавательная деятельность, физическое воспитание, познавательные возможности.

Yevtushok M.V. The level of development of cognitive activity of students of higher educational institutions medical groups as an object of scientific study. The article outlines the criteria for formation of special theoretical knowledge of students medical groups in the development of cognitive activity, namely the formation of Foundations of mastery of knowledge and special skills introduction of Physical Culture in vital functions during exercise; degree students desire to use specialized knowledge required for timely assistance body in the presence of chronic diseases during periods of exacerbations of the disease by means of physical culture; the level of overall physical fitness of students medical groups, formation of special motor skills.

Compliance didactic conditions, such as the formation of cognitive interest in the study of theoretical knowledge of physical education students medical groups, vocational guidance in the organization of cognitive activity and democratic relationships between participants of educational process, can provide value-orientation importance of content knowledge, unity of educational, developmental, educational functions of the learning process, development of motivational sphere of personality, values, needs physical activity to maintain and improve their health, relationships ensure consistency in all components of the learning process and form a system of actions and cognitive personality changes, cognitive activity in general. Intellectual physical education, through the use of problem-based learning method in the classroom, special techniques and tasks; attract students to independent cognitive activity, reflected at the level of theoretical knowledge in the field of physical education and targeted use of exercise directed action to support and strengthen the health of students and medical groups in raising interest and motivation of students to physical education, regular exercise independent, to support and correction of health by means of physical culture.

Keywords: cognitive activity, physical education, educational opportunities.

Постановка проблеми. Для здорової життєдіяльності, конструктивної самооцінки способу життя та реалізації особистих можливостей виняткове значення має розуміння молоддю сенсу життя без хвороб, що визначається метою особистого покликання та загальним рівнем культури. Культура інтегрується в суті самої особистості студента, котрий функціонує в культурному середовищі як конкретний носій культурних цінностей, поєднуючи в собі загальне, властиве культурі загалом, й особисте, привнесене в культуру на основі індивідуального життєвого досвіду, навколишнього середовища, рівня знань, світогляду тощо. Тому залучення фізичної культури до формування конструктивної особистості не може здійснюватися тільки на основі модернізації фізичного виховання.

Фізичне виховання студентів СМГ повинно передбачати підтримку певного рівня здоров'я, фізичного розвитку, вдосконалення тих чи інших фізичних якостей, становлення рухових умінь і навичок, що відповідають умовам успішного

поєднання навчання із заняттями фізичною культурою. Це дозволяє цим юнакам і дівчатам оптимально адаптуватися до повсякденного життя, що вимагає вияву певного рівня рухових якостей, умінь та навичок, успішно справлятися з розумовими та фізичними навантаженнями, корекцією фізичних можливостей при вадах у стані здоров'я засобами фізичної культури.

Мета дослідження. Визначення рівня розвитку пізнавальної діяльності студентів СМГ вищих навчальних закладів.

Результати дослідження. Варто зауважити, що найбільш поширеною методичною помилкою фізичного виховання студентів, які належать до спеціальної медичної групи, є недостатня увага під час організованих форм занять фізичними вправами до розвитку найбільш життєво необхідних рухових умінь та навичок, спрямованих на корекцію або відновлення організму після перенесеного загострення хронічної хвороби або фізичного чи розумового перенавантаження. Крім того, мало уваги приділено упровадженню спеціальних знань методичного характеру з питань оздоровчої фізичної культури. Низький рівень знань щодо питань формування фізичного здоров'я встановлено під час анкетного опитування в більшості першокурсників на початку навчального року. Це свідчить про те, що за час навчання в школі й на заняттях із фізичного виховання недостатньо оцінено важливість викладання теоретико-методичного матеріалу, спрямованого на формування знань із основ самооцінки фізичного стану організму, навчання самоконтролю функціональних можливостей серцево-судинної та дихальної систем, постави, рівня розвитку фізичних якостей, організації та методики проведення особистих фізкультурно-оздоровчих занять у вільний час.

Установлено, що педагогічні заходи під час проведення організованих форм занять фізичними вправами та масовими видами спорту впливають на соціально-педагогічні чинники і в такий спосіб позитивно змінюють суб'єктивне ставлення студентів до фізичного виховання як дієвого чинника підтримки та збереження здоров'я за час навчання у ВНЗ.

На жаль, особистому здоров'ю сучасного фахівця не приділено належної уваги ні в нормативних документах, ні в наукових дослідженнях, ні в системі професійної підготовки. Часто освітні установи стають полігоном для перевірки різних інновацій у навчанні, що впроваджуються без комплексного медико-психологічного обстеження, обліку динаміки стану здоров'я основного загалу студентів.

Головною метою функціонування системи фізичної культури є людина, особистість в її цілісності й багатовимірності як вища цінність освіти і культури. Системоутворювальним же чинником, що об'єднує всі компоненти фізичної культури, є діяльність людини, спрямована на його фізичне вдосконалення, і назвати її можна фізкультурною. Використання терміна «фізкультурна діяльність» у педагогічній практиці сприяє розумінню того, що «... викладання треба орієнтувати не так безпосередньо на формування деяких знань, умінь і навичок, як на розкриття особистісного сенсу самого вчення, на розвиток адекватного ставлення до вчення і його мотивації, на формування особистості в цілому. У цьому психологічна основа єдності навчання і виховання. Без нього навчання неминуче перетворюється на формальне «натаскування».

Пізнавальну діяльність у системі фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп можна розглядати як складну цілісну систему, яка складається з таких компонентів: конвергентна здатність (рівень інтелекту; числовий, вербальний, просторовий інтелект (операції мислення й мовлення; аналіз, синтез, узагальнення; передбачення; домислювання; перенесення знань в інші умови; установлення внутрішніх предметних зв'язків; самостійна діяльність)); креативність (оригінальність, унікальність, творчий потенціал); здатність навчатися (вольові вияви: організованість, старанність, наполегливість, цілеспрямованість, самоконтроль); пізнавальні стилі (потреба в пізнавальній діяльності; навчальна мотивація: пізнавальна, комунікативна, емоційна, саморозвитку, досягнення, зовнішня стимуляція; позитивне ставлення, захоплення навчальною діяльністю); самооцінка (самокритичність, упевненість, прагнення до самовдосконалення).

Аналіз сутності пізнавальної діяльності студентів у процесі занять фізичним вихованням у СМГ ґрунтувався на загальній структурі діяльності людини в тому вигляді, у якому вона розроблена в загальнопсихологічній теорії діяльності. Найпоказовішим кінцевим результатом організації навчально-пізнавальної діяльності у сфері фізичної культури є стан здоров'я. Особливо це стосується студентів, що належать до спеціальної медичної групи. Варто зауважити, що фізична культура особистості буде розвиватися, якщо формуватиметься пізнавальна діяльність студентів.

Для якісної оцінки рівнів сформованості фізичної культури особистості були запропоновані критерії, серед яких викликали інтерес такі:

- 1) задоволеність процесом, результатами, перспективою навчальних занять та фізкультурно-спортивною діяльністю;
- 2) усвідомленість, здатність цілеспрямовано керувати своєю розумовою і фізичною діяльністю;
- 3) результативність, що виявляється в конкретних підсумках діяльності, пов'язаних із педагогічним перетворенням проблемних ситуацій, у ступені узгодженості між «належним» і «бажаним»;
- 4) сформованість професійно значущих якостей. Найбільш доцільний шлях – індивідуально своєрідне пристосування до професії з урахуванням особистих якостей людини, з виробленням індивідуального стилю дій;
- 5) регулярність використання знань, умінь, навичок і досвіду в організації здорового способу життя, в навчальній і професійній діяльності;
- 6) самоконтроль психофізичного стану з метою оволодіння уміннями розрізнати окремі відчуття, виділяти головні з них і правильно їх оцінювати.

Активність студентів на заняттях із фізичного виховання залежить передусім від їхнього інтересу до виконання фізичних вправ. Експериментально визначено, що в студентів інтерес до виконання фізичних вправ має три основні компоненти:

- 1) знання про сутність впливу фізичних вправ на конкретні органи та системи організму залежно від діагнозу та

особливості їхнього корекційного використання для підтримки певного рівня здоров'я та продовження періодів ремісії при хронічних захворюваннях;

2) практичне систематичне виконання фізичних вправ спрямованої дії;

3) емоційне задоволення, яке відчуває студент при виконанні певних фізичних навантажень у вигляді загальнонаправлених комплексів фізичних вправ або масових видів спорту.

Дотримання дидактичних умов, таких як: формування пізнавального інтересу до вивчення теоретичних знань із фізичного виховання студентів СМГ, професійна орієнтація в організації пізнавальної діяльності та демократичні взаємини між учасниками навчального процесу, дозволяє забезпечити ціннісно-орієнтаційну значущість змісту знань, умінь, єдність освітньої, розвивальної, виховної функції процесу навчання, розвиток мотиваційної сфери особистості, ціннісних орієнтацій, потреб у фізичній діяльності з метою підтримки та покращення власного здоров'я, забезпечують логічність зв'язків у всіх компонентах процесу навчання, а також формують системи дій і когнітивні зміни особистості, пізнавальну діяльність у цілому. Інтелектуалізація процесу фізичного виховання, завдяки застосування проблемного методу навчання на заняттях, спеціальних прийомів і завдань; залученню студентів до самостійної пізнавальної діяльності за рахунок упровадження в навчальний процес розробленого навчально-методичного посібника О.Д. Дубогай, знайшла своє відображення і на рівні теоретичних знань у галузі фізичної культури та цільового використання фізичних вправ спрямованої дії з метою підтримки та укріплення здоров'я студентів СМГ та у підвищенні інтересу та мотивації студентів до фізичного виховання, систематичних самостійних занять фізичними вправами, з метою підтримки та корекції стану здоров'я засобами фізичної культури.

ВИСНОВКИ. Процес формування та розвитку пізнавальної діяльності на заняттях із фізичного виховання потребує вдосконалення, пошуку нових ефективних методик, підвищення вимог до освітньої системи.

Дана обставина обумовлена соціальним замовленням на всебічно розвинену гармонійну та здорову особистість, яка повинна мати необхідну фізкультурно-оздоровчу освіту та рівень фізичної підготовленості, щоб відповідати вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики у майбутній професійній діяльності. Окреслено критерії сформованості спеціальних теоретичних знань студентів СМГ у процесі розвитку їх пізнавальної діяльності, а саме: сформованість основ методики оволодіння знаннями та спеціальними вміннями впровадження оздоровчої фізичної культури в систему життєдіяльності під час занять фізичними вправами; ступінь прагнення використання студентами спеціальних знань, необхідних для своєчасної допомоги організму при наявності хронічних захворювань в періоди загострень хвороби засобами фізичної культури; рівень загальної фізичної підготовленості студентів СМГ, сформованість спеціальних рухових навичок. З'ясовано, що варто акцентувати увагу на таких аспектах підготовки, що відображають рівень розвитку пізнавальної діяльності студентів СМГ у сфері фізичної культури. Це рівень знань (когнітивний), розробка проєктів здорового стилю життя, реалізація індивідуальної програми оволодіння та подальшого використання студентами теоретичних знань щодо здоров'я збережувального способу життя та своєчасної корекції стану здоров'я засобами фізичної культури, контроль і самоконтроль, корекція і самокорекція.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виленский М. Я. Конструирование личностно-развивающего подхода в физическом воспитании студентов / М. Я. Виленский // Физическая культура, спорт и туризм. Интеграционные процессы науки и практики; под ред. В. С. Макеевой. – Орел : ОрелГТУ, 2009. – С. 162–167.
2. Дубогай О. Д. Щоденник зміцнення здоров'я / О. Д. Дубогай – К. : Оріяни, 2002. – 60 с.
3. Завидівська Н. Н. Аксіологічні аспекти формування культури здоров'я студентської молоді у процесі фізичного виховання / Н. Н. Завидівська // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. культури та спорту – Л., 2009. – Т. 2, Вип. 13, – С. 47–53.
4. Kagan M. S. Chelovecheskaya deyatel'nost' / M. S. Kagan. – M. : Politizdat, 1974. – 323 s. – (Opyit sistemnogo analiza).
5. Makeeva V. S. Fizicheskaya kultura i zhiznedeyatel'nost' : [ucheb. posobie] / V. S. Makeeva, A. N. Savkin, A. I. Andronov ; pod red. V. S. Makeevoy. – Orel : OrYul MVD Rossii, 2006. – 54 s.
6. Пидкасистый П. И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении / П. И. Пидкасистый. - М. : Педагогика, 1980. - 321 с.
7. Shamova T. I. Upravlenie obrazovatel'nymi sistemami : [ucheb. posobie dlya stud. ped. ucheb. zavedeniy] / T. I. Shamova, T. M. Davidenko, G. N. Shibanova. – 3-e izd., ster. – M. : Izd. tsentr «Akademiya», 2006. – 384 s.
8. Dubohai Oleksandra. Formation of a value-oriented competence of students from special medical groups in doing regular exercises./ Dubohai Oleksandra, Yevtushok Maryna, Filatova Zoya. // Journal of Health Sciences. Radom University in Radom. – Poland, 2014 – № 4(15). – P.141–148.

УДК 37.037

Жалій Р.В.

**Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
м. Полтава**

ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Жалій Р.В. Формування валеологічної компетентності студентів технічних ВНЗ України: сучасний стан та перспективи.